PRINCIPIILE COȘERIENE AL CREATIVITĂȚII ȘI ALTERITĂȚII ÎN PERIMETRU TEXTOLOGIC INTERPRETATIV

LIUBA BOTEZATU
Universitatea de Stat din Comrat

Rezumat. O abordare textologică complexă (conținut-formă): interpretare gramaticală, interpretare psihotehnologică, interpretare imagistică, interpretare fenomenologică (în format filologocentric continuativ MVPF/metodologia vehiculării potențelor formative/-MECA/metodologia evidenței complinirilor axiologice-Anexele 1 și 2) își poate demonstra eficacitatea constructivă prin exersarea intersectivă a funcționalității celor două principii coșeriene, care îndeamnă la nesfârșit „a intra în contact cu frumusețea”. Or, anume prin ascensiunea parabolică dinspre lexem spre text, desprindem că textul, ca drept semn valoric complex, încorporează modalitatea genetic-instinctivă a unui fel anume de a fi al condeierului/creatorului de valori culturale pe de o parte și pe de alta – a managerului educației ca și expresie valorică în unicum reprezentativ-creativ: limbă, etnie, națiune, popor – lume... În prezenta abordare, prin atingerea scopului investigațional – cuvântul miracol al plinătății de sine, ne străduim să pătrundem în lumea misterului conținutului de sine al creatorului în întregime ajuns pe scala Marilor Virtuți. Acesta este motivul prin care îndrăznim să spunem că, vizavi de principiile coșeriene cât și de cele două principii metodologice ale gramaticii dintotdeauna: principiul structural-gramatical și principiul logico-semantic și funcțional, prioritate trebuie să poarte efectul coordonativ. Prezentul discurs teoretico-aplicativ este solicitat să răspundă la întrebarea: cum o facem?

Cuvinte-cheie. cultură filologocentrică; testul de inteligență, interpretarea textologică, Principii coșeriene, MVPF/Metodologia Vehiculării Potențelor Formative, MECA/Metodologia Evidenței Complinirilor Axiologice.

Abstract. A complex textological approach (content-form): grammatical interpretation, psycho-technological interpretation, imagistic interpretation, phenomenological interpretation (in continuous philological-centric format-MVPF) can demonstrate its constructive effectiveness by intersectively practicing the functionality of the two Coserian principles, that urge endlessly „we shall come into contact with beauty”. Or, namely through the parabolic ascent from the lexeme to the text, we deduce that the text, as a complex value sign, incorporates the genetic-instinctive modality of a certain way of being of the condeier / creator of cultural values on the one hand and on the other – a of the manager of education as a socially unique expression of value: language, ethnicity, nation, people - world ... In the present approach, by reaching the investigative purpose of the Word, the miracle of self-fullness, we strive to enter the world of the mystery of the self-content of the creator as a whole, reached the scale of the Great Virtues. This is the reason why we

dare to say that vis-à-vis the Coserian principles, the two methodological principles of grammar of all the time: the structural-grammatical principle and the logical-semantic and functional principle, priority, must have the coordinating effect. This application speech is asked to answer along the way: how do we do it?

Keywords: *philological culture; intelligence test, textological interpretation, Coserian principles, MVPF / Methodology for Conveying Formative Powers, MECA / Methodology of Evidencing Axiological Completions.*

Cuvânt introductiv

În concepția lui Eugeniu Coșeriu, vizavi de lucrarea *Linguistique historique et histoire des langues* (Coșeriu, 1992), limbajul este guvernat de două principii universale: *al creativității și al alterității – Anexa 1*. Problema preocupărilor noastre în acest context este reluarea principiilor coșeriene în format dezvoltativ. Astfel că la înțelegerea textului ca drept semn valoric complex, este de menționat rolul analizei complexe a textului, avându-se în vedere atât factorii lingvistici cât și extralingvistici, privind lucrurile la nivelul adâncimii epistemice. Vizavi de care fapt, atât expertul rus M. Bahtin în analele sale de *metalingvistică și metaliteratură* (Bahtin, 1979), cât și expertul basarabean Ion Plămădeală, la nivelul *Semanticii Verticale* (de adâncime) și concomitent *al Semanticii Orizontale (de suprafață)* susține că, „textualizarea nu se produce numai în funcție de constrângeri gramaticale (reguli de îmbinare a enunțurilor), dar și ținând cont de intenția comunicativă a emițătorului, de anumite norme sociale.” (Plămădeală, 2009)

Drept principala normă socială edificatoare de acest gen, considerăm a fi *Principiul Axiologiei Globale*, detectat în structura de adâncime și de suprafață a întregului conținut plurisemantic „plurisemantică, impregnată de numeroși factori extralingvistici, structura verticală formându-se astfel din informații de fundal ori contextuale, geografice și cultural-istorice, înscrise într-o limbă...” (Plămădeală, 2009). În prezenta abordare, prin atingerea scopului preocupățional ne-am străduit să pătrundem în lumea misterului conținutului de sine al creatorului ajuns pe scala Marilor Virtuți . Acesta ne este motivul prin care îndrăznim să spunem că din cele două principii metodologice ale gramaticii dintotdeauna: *principiul structural-gramatical* și *principiul logico-semantic și funcțional* prioritate trebuie să poarte cel de al doilea, după intențiile lui Anatol Ciobanu (Ciobanu, 1987), vizavi de care Petru Butuc face remarca „la nivel de formă - conținut, accentul trebuie plasat mai întâi pe conținut, datorită faptului că conținutul ca atare se desprinde din structura integrității/unității părților ce îl constituie” (Butuc, 2012).

Pe de altă parte într-un proces educativ-creativ complex-formare filologocentrică, tip MVPF „6 – la – 6”, după interpretarea noastră, un loc aparte îl ocupă interrelația întregului bloc formativ *Vlad Pâslaru*:

- interacțiunea gândirii determinative și a celei reflexive, prioritate având gândirea reflexivă și determinarea cu necesitate a subiectivului de obiectiv;
- valoarea explicativ-proiectivă a principiilor educației;

– caracterul universal al principiilor educației, manifest în capacitatea acestora de a reglementa toate domeniile educației (epistemologică, teleologică, conținutală, metodologică);

– clasificarea principiilor educației în funcție de sfera cunoașterii din care sunt deduse și sfera de aplicație pentru care sunt propuse (Pâslaru, 2013).

O analiză textologică complexă *conținut-formă*, după cum ne-am referit anterior, include mai multe forme de interpretare: gramaticală, psihotehnologică, imagistică, fenomenologică, în centrul atenției configurând creația marilor maeștri ai cuvântului artistic.

1. Provocări în fenomenal dinspre Eminescu înspre Dabija încoace

„Pentru desăvârșirea înțelegerii, toate elementele limbii, atât cele formale, cât și cele materiale, au o valoare egală... fiindcă sunt date într-o anumită înrudire”/ F.D.E. Schleiermacher

Scopul provocărilor în fenomenal urmăresc trezirea ispitei formării de sine prin cunoașterea operei de ansamblu a maeștrilor condeiului artistic la nivel de evidență a stilului interpretativ în format triplu exersiv: autor-receptor-manager.

Provocările în fenomenal, vizavi de interpretarea textologică - *gramatical, psihologic/tehnologic, imagistic* – se exercită în conformitate cu cerințele *MAS/metodei analizei structuraliste* în evidența celor 4 nivele integrative: fonologic, morfosintactic, imagistic, fenomenologic.

1.1. Prima provocare „Sara pe deal” – Coborârea și urcarea din/în mit a Luceafărului

„Esența ființei este forma, esența vieții este trecerea, mișcarea materiei în eter”/ Mihai Eminescu

E motivul pentru care insistăm a ne centra pe:

1. Evidența preaplinului autenticitar.

Concepte-cheie: hermetic-hermeneutic, discurs atitudinal, intuiție fenomenologică, spirit eminescian.

2. Modalități interpretative

- Modul de interpretare a experienței hermeneutice este logicul.
- Modul de interpretare a experienței hermetice este izbucnirea.
- Modul de interpretare a trăirii experienței autentice este intuiția.

O pregătire filologocentrică de calitate însumează interactiv toate variantele propuse, ținând cont de gradul de evidență valorică a plinătății eseisticului în angajare - exersarea posibilității de interferență a diverselor aspecte ale celor zece teorii recente ale creativității în crescendo: TMSC-TMGC. Avertizăm că implicarea în eseistic (discurs-scris) se produce mai întâi oral- lucrul în echipă - în faza pregătitoare care este lipsită de nota apreciativă a managerului în favoarea libertății de acțiune a implicatului ca și posibilitate

de susținere a punctului personal de vedere, motivație însoțită de posibile sugestii modificabile în structurarea care urmează:

a) interpretare gramaticală

- În paralel cu primul catren al poeziei analizați fonologic ultima strofă.
- Motivați frecvența ritmului și rimei în poezie. (Muzicalitatea versului.)
- Referiți-vă asupra conținutului ideatic desprins din acest exercițiu.
- Contrapuneți din punct de vedere al analizei gramaticale primele trei strofe cu ultimele trei.
- Motivați adevărul evidenței fenomenologice.
- Luați atitudine față de muzicalitatea versurilor poeziei în întregime.
- Faceți trimitere și la alte mostre literare din creația marelui clasic.
- La nivel morfosintactic, evidențiați mijloacele de legătură ale îmbinărilor de cuvinte în propoziții, ale propozițiilor în fraze și ale frazelor în întregul conținut: „Sara pe deal”.
- Atașați explicațiile de rigoare algoritmului interpretativ: PLS-PSG-PLSF.
- Referiți-vă asupra adevărului evidențiat de expertul român Nicolae Roibu „Autorul este cel ce conferă limbii o anumită formă”.

b) interpretare psihologică

Ideea fundamentală a unei opere literare se centrează pe psihologic, plecând de la viața autorului, vehicularea integrală a cadrului imagistic și cel natural al limbii în formatul cuprinderii: PLS/principiul lăuntrului suveran – PLSF/principiul logico-semantic și funcțional – PIE/principiul integralității emfatică = SC/subiectul calității dinspre TMSC înspre TMGC.

- Desprindeți ideea fundamentală a poeziei în interpretativitate vehiclativă: PLS – PIE = SC.
- Numiți tehnicile de descifrare a stilului poetului în conținut structurologic evident.
- Cu trimitere la „Sara pe deal”, reflectați asupra atitudinii hermeticianului Schleiermacher: „creatorul însuși nu este în întregime liber de creația sa. Prin el însuși se exprimă forțe mai puternice și mai vaste decât el.”

c) interpretarea imagistică

- Motivați interrelația imagini vizuale – imagini auditive la zugrăvirea tabloului înserării.
- Argumentați cu exemplificări proprii versificației eminesciene motivul fatic-emfatic al poeziei.
- Veniți cu referințe asupra conceptelor-cheie: estetică literară-

sintaxă poetică-stilistică literară în formatul: *Opera eminesciană este opera proeminenței spiritului autenticitar.*

- În conformitate cu modalitatea interpretativă vizată, demonstrează că la nivelul imagisticii eminesciene, idealul creației culminează odată cu recuplarea valorică: etic – estetic = original/fenomenal.

d) interpretare fenomenologică - pentru toate echipele

1. Stilul autorului

Sarcini de realizat:

- Luați atitudine (în scris) față de preaplinul autenticitar al întregii poezii („Sara pe deal”) concentrat în ultimele strofe: *Ah! în curând satul în vale-amuțește,/ Ah! În curând pasu-mi spre tine grăbește:/ Lângă salcâm sta-vom noi noaptea întreagă, /Ore întregi spune-ți-voi, cât îmi ești dragă...*
- Vizavi de enunțul titlative al prezentului discurs poetic „Sara pe dea l-a coborârea și urcarea în/din mit a Luceafărului”, meditați asupra fenomenologiei spiritului autenticitar în plenitudinea: stil al individualității creatoare –stil fenomenal eminescian.
- Confirmați adevărul spontanizării/revărsării preaplinului autenticitar în fenomenal în conformitatea: *principiul lăuntruului suveran – principiul preaplinului autenticitar.*

2. Oral – exersare retorico-emfatică, expresie a evidenței stilului interpretativ al receptorului:

- intonație ascendentă;
- intonație descendentă;
- intonație uniformă;
- starea de suspans;
- exersare expresivă – recital.
- de ansamblu sintetizator (oral):
 - coraportul experiență hermetică - experiență hermeneutică la evidența specificului fenomenal;
 - atitudini critice: „Pe *Tabla de Valori a lumii*, demult a fost să fie desemnat un Eminescu al tuturor românilor, al întregului univers cultural românesc, cauza secretului hermeneutic rămânând a fi demiurgică pentru încă câteva sute, ba poate și mii de ani”/ *L. Botezatu.*

În acest fel, subiect-obiectii orei conchid că caracterul fenomenologic al devinației poate fi depistat într-o operă literară anume la nivel de analiză integră: gramaticală și psihologică. Implicațiile în analiza gramatical-imagistică a mostrei date, dovedesc că primele patru strofe, din punct de vedere al senzualității modale, însăilează feeria observațiilor de la distanță a tabloului „plin de minuni a lumii”, de printre care se întrevide chipul lectorului – spectator, fascinat de candoarea și fervoarea divinului mioritic pe care îl înregistrează. Fiecare frază în parte, surprinsă la momentul

prezentului indicativ al înserării, reprezintă prefigurativ câte un nucleu imagistic juxtapus, alterat curiozității contemplative. Ultimele două strofe, însă, denotă un lirism afectiv implicit universului intim, cauzat „en face” de dublura emotivă a interjecției: *Ah!* La timpul convenit al mișcării diverselor părți de vorbire (prepoziții, substantive, pronume, verbe, adverbe) în unitate emfatică de sens. Este faptul prin care *dorul*, poziționat pe/ de – *extaz*, la momentul presimțirii clipei împlinirii, o ia pe dinaintea *plăcerii de durere/ de suferință*, *excelând admirativ în provocational – plăcere de dăruire – complinire intropatică; plăcere de drag de viață*: „Astfel de noapte bogată,/ Cine pe ea n-ar da viața lui toată!?” Este proba de vârf a revărsării preaplinului autenticitar în fenomenal.

Părțile de vorbire în/pe motiv eminescian conținesc a fi doar niște simple morfeme. Din punct de vedere structural, ele marchează efectele mișcării în unitate consecutivă de sens: trăire - auzire, simțire – transcendere a preaplinului vibrațional în fenomenal, în cosmogonia muzicii sferelor. Or, afectiv „Sintaxa, în viziunea lui Hartman Riemann (*Musikalische Syntaxis*, 1877), este *disciplina realizării marilor forme muzicale*”, cu accentul pe evoluțiile armonice ale interiorului acestor forme. Credem că în context admirativ, observațiile distinsei critic literar Eliza Botezatu, la care facem trimitere, sunt din cele mai demne de evidențiat: „*Magia versului eminescian găsește drum spre inima cititorului din toate timpurile, iar «Sara pe deal» nu este o excepție. Găsește și ea răsunet în inima noastră, continuând să ne răscrolească cu un registru afectiv tipic eminescian, cu învăluitoarea osmoză între cuvânt și sunet, între sens și muzică, între realitatea fascinantă a peisajului și stările de suflet*” (*Limba Română*, nr. 3, 1997, p. 102-121). La Eminescu, hașdeuan vorbind, „totu-i plin de Dumnezeu”- chiar simbolicul autenticitar în plan admirativ. Primele trei strofe ale poeziei în cauză însăilează feeria observațiilor de la distanță a tabloului „plin de minuni al lumii”, de printre care se întrevide chipul spectatorului fascinat de candoarea și fervoarea divinului mioritic pe care îl înregistrează. Fiecare frază în parte, surprinsă la momentul prezentului indicativ al înserării, reprezintă prefigurativ câte un nucleu logico-semantic juxtapus, alterat fantasmagoricului contemplativ. Ultimele trei strofe denotă un lirism intensiv/ coparticipare implicită la efectele universului imagistic. Fapt prin care *dorul*, *ca drept plăcere și extaz* – plăcere de complinire, o ia pe dinaintea *plăcerii de durere/de suferință*. De altfel, după cum bine știm, *dorul* la Eminescu, mai întotdeauna este conceput ca drept suferință; suferința ca drept plăcere de durere, suferința ca și plăcere de dăruire, suferința ca destin – *soartă a omului de geniu – Luceafărul poeziei noastre*.

N.B! Subsumările demonstrează că în formarea culturii filologocentrice eseu reprezintă condiția de vârf a evidenței formatului de sine: *Autonomie-Absolut*.

1.2. A doua provocare „Te blestem să te îndrăgostești de mine”

Nu sunt oameni răi, ci doar oameni suferinzi/ Nicolae Dabija

Scopul vizat este unul continuativ - provocarea interesului față de lectură, de cunoaștere și autocunoaștere, evaluare - autoevaluare a complinirilor la nivelul stilului personal de desemnare creativă în formatul unui *altceva* coparticipativ.

Pentru un manual al dragostei

A doua provocare, la nivelul aceleiași integralizări curriculare *sintaxă afectivă – stilistică literară*, o concepem (în perimetrul lui Altceva) în baza fragmentului propus la capitolul de încheiere a romanului antologic cu pricina „Te blestem să te îndrăgostești de mine”, de N. Dabija.

Sarcini evolutiv – evaluative – 2

1. Pentru prima variantă:

– Realizați un eseu nestructurat (o pagină a foi) pe tema „*Sintaxa afectivă la puterea Dabija-Poincare*”. Care dintre toate poveștile de dragoste propuse de autor în această antologie vine să descifreze mai evident semnificația provocărilor?

2. Pentru varianta a doua:

– Realizați un eseu nestructurat (o pagină de jurnal) cu caracter discursiv pe tema *Sintaxa afectivă la intervalul: sintaxă – semantică; stilistică – estetică literară*”.

3. Deopotrivă pentru ambele variante. Pe marginea demersului curricular în cauză, referiți-vă asupra celor evidențiate de expertul român Petre Andrei: „Un obiect are cu atât mai mare valoare estetică cu cât mai mult ne putem transpune în el și cu cât îl găsim mai important pentru personalitatea noastră.” („Filosofia valorii”)

4. Judecând după modalitățile interpretative ale mioriticului din stepa Bugeacului, ca drept evidență integră a creștinătății (moldoveni-găgăuzi) în interpretativitatea sărbătorilor național – creștine „Sfântul Gheorghe/Hederlez – Sfântul Dumitru/Kasâm,” demonstrați afinități de culminare a autenticului în formatul *iubire față de aproapele*.

5. Reflectați asupra următorului extras al *cuvântului introductiv* la cartea „*Hermeneutica*” lui Schleiermacher „în interpretarea psihologică unitatea operei este văzută ca rezultat al unității vieții autorului ei” (Schleiermacher, 2001). Întrebările care se ridică acum sunt: cum a luat ființă ideea fundamentală a autorului și cum s-a dezvoltat ea într-o operă? Ce relație există între operă și viața autorului?

1.2.1. O altă variantă intitulativă

Ceea ce provoacă ispită cunoașterii este că în interpretările lui Nicolae Dabija, „blestemul” ca atare, dintr-un viciu al manierelor cotidiene, la exersarea „mersului pe sârmă” transgresează fenomenal într-un principiu al sublimului

mult-râvnit – „mersul pe ape”, izvorât din trăirea la maximum a „mersului cu tălpile pe pământ”. Vizavi de luările de atitudine față de provocatoarele sarcini solicităm un alt titlu al prezentului roman, o altă formulare a conținutului cu pricina.

Binevenite în acest context sunt intervențiile cursanților, aflați în proces evolutiv-evaluativ direct:

– *Te blestem să te îndrăgostești de mine, de găgăuzii mei din a căror seminție vin.*

– *Mare nevoie este iubirea pe capul omului.*

– *Blestemul care ne unește este trăirea prin iubire.*

– *„Iubește-ți aproapele ca pe tine însuși”.*

– *Mersul pe ape - blestem al nemuririi sinelui.*

– *Te blestem să-ți iubești mama care te-a făcut...*

– *Sunt găgăuz de neam onest „în mână cu metanii...”*

Când a venit clipa despărțirii, vorba lui Dabija, *ne-am luat rămas bun creștinește ca o familie mereu în devenire, ca o familie cu adevărat unită.*

La capitolul *totaluri*, totaluri ale devenirii, dimpreună am mai zăbovit asupra punerii la cale a sfârșitului realizării unor planuri mai demult pornite, bunăoară, lichidarea, până la o eventuală întâlnire, a unor restanțe la capitolul: *entitate – identitate, vizavi de frumoasele povești și povestiri de dragoste imposibilă ale poporului găgăuz*, prezentate cu mult har de minunații noștri cursanți. Vizavi de care fapt, nădăjduim ca poveștile de dragoste „*imposibilă*” ale găgăuzilor din sudul Basarabiei (cu ocazia unor noi întâlniri în sălile auditoriale) să fie prezente în contextul uncial al nuvelisticii trăirilor comune, lustruit cu multă grijă și drag de viață (de fiecare dintre noi - fiecare cu specificul zămislirilor sale autenticitate în sine, pentru a îndreptăți marele adevăr nicolaedabijian: „Nu există oameni răi, ci doar oameni suferinzi...” Ceea ce ne unește acum mai mult ca oricând este marea posibilitate de reîntoarcere la autentic, la esența devenirii; la tezaurul limbii materne, la limba statului care ne acoperă minunata identitate.

2. Testarea competențelor

Scopul testării competențelor este divers, de la caz la caz, în dependență de perspectiva urmărită de formator la etape concrete de complinire – specificul testului în funcțiune. Spre exemplu testul de tipul **Da sau Nu – Altceva** poate fi funcțional atât la introducerea în studiu (diagnosticare-pronosticare a posibilităților) la nivel de MVPF cât și la finele cursului (măsurari al complinirii) MECA.

2.1. Test de inteligență **DA sau NU – ALTCEVA/ formatul MECA/ Anexa I**

Obiectiv: *Provocarea interesului față de studiul aferent-perspectivă a conștientizării plinătății formative.* Obiectivul obligă la interactivizare conștientă: precăutarea-modificarea-evaluarea curriculei la curs în acord constructiv. N.B! Exemplele la remrca ALTCEVA sunt aduse de cursanți, model exersiv de integrare în conceptul disciplinei.

TEORIE ȘI METODĂ		
Proba I. MAE/ metoda analizei emfatice – măsurariu al încăperii sinelui în actul dăruirii		
Proba II. MAS/ metoda analizei structuraliste – evidență a unui sistem creativ coerent		

Prin subsumare: Nivelul minim de competențe la obiect în formulă incipientă este de – 50%	Da	Nu
Evaluarea i) <i>inițială</i> . Ambele variante demonstrează subminimul de evidență.	i). 20,5%	1,05
Evaluarea f) <i>finală</i> . Ambele variante demonstrează depășirea limitei minimumului de evidență.	f). 22,5 +	04 = 1,09
Da: 72,5% + 14,2% = 86,7 + 1 p. pentru originalitate = 9,7 p.		
Nu: 1,05 + 04 = 1,09%. Punctajul acumulat nu întrecește 20%, prin urmare, cele 2 puncte ale lipsei de originalitate , nu se plusează la nota general-apreciativă: 10. Originalitatea variantelor aduse de cursanți – Altceva (+1 este în vigoare = 9,7 p). Decalajul de efort depus în sens coraportual. Estimarea I și II este prin aproximație una a atingerii potențialului maxim. Aceasta demonstrează subsumările de pe portativ- avantajele subiectului calității în integralitate valorică constructivă: cultură filologocentrică.	50 = 72,5%	

2.2. Criterii ale evidenței complinirilor axiologice la nivel de artă paideică

Licență-anul III: Teoria literaturii./ Textul literar –semn valoric complex (primul semestru). **Licență-anul III.** Didactica specialității și managementul calității (al doilea semestru).

La întrebarea: ce învățăminte din acest roman ne pot fi de folos în viața de toate zilele, studenții enumără mai multe probleme aflate în soluționare, vizavi de prezumțiile create. Fapt pentru care s-ar putea da romanului cu pricina „Te blestem să te îndrăgostești de mine” și o altă denumire – spre exemplu – cea la care se gândea profesoara de matematică Oana Nour: „Un manual al dragostei ?”.

Pentru da (primul semestru) s-au pronunțat 02,2 procente, pentru nu 6 procente, indecisi – 1,8 procente.

Care sunt motivațiile caracterologice ale indicilor în cauză?

Licență. Pentru *da* (al doilea semestru) – 03,2 procente, pentru *nu* – 5 procente. Indeciși, 01,8 procente. Motivațiile sunt diverse:

– În primul rând nu poate fi numit manual această antologie, pentru că este roman, aparține unui gen și unei specii literare concrete: roman antologic-gen epic.

– În al doilea rând definiția de manual trebuie să însumeze niște funcții/rigori specifice structurării unui model științific cu punctarea unor învățăminte concrete, sarcini concrete de evaluare.

Masterat – primul semestru.

– Filosofia și axiologia educației – în sens integru conceptualizat este: filosofie a științei, filosofie a comunicării, filosofie a frumuseții, didactică a artei (în primul curs).

Pentru *da* s-au pronunțat din o 100% dintre cei testați – 62 %;

pentru *nu* – 3%, indeciși – 0,7%. În sensul că un manual al dragostei trebuie să disponibilizeze de caracteristicile sale definitorii mai întâi la nivel de subiect al calității; la nivel de coraport *subiect-subiect* al calității în maniera – didactică a artei: autor-receptor-formator; *arhitector-constructor*; *medic/doctor-profesor* = **ÎNVĂȚĂTOR**. Ceea ce am exersat aici (prin sarcinile propuse nu este decât un joc al revenirii conștiente la efectele tipurilor de testări realizate de fiecare dată în cadrul cursului aferent - ascensiunea *joc mic – joc mare*. **TMSC** – **funcție exersivă**: formarea culturii profesionale/ filologocentrice.

Sintaxa afectivă-stilistica literară

Pentru *da* s-au pronunțat – 88%. Stil individual specific – stilul epocii - stilul autorului. „*Ochiul al treilea*” – un risc. „*Te blestem să te îndrăgostești de mine*” – un risc cu trimiterea la modalitățile de conviețuire interetnică: *moldoveni-romi/țigani-un risc*; Un risc – pomenirea acelei etnii oploșită în sudul Basarabiei care nu-și găsește locul în roman-un risc. Ce l-a făcut pe Dabija să învingă această teamă multiplă de risc la elaborarea unui roman cu un conținut și o formă atât de complexă?

– Nimic altceva, decât dragostea față de aproapele; iubirea divină, marea inteligență scriitoricească – acoperiri excelente a întregului său format intuitiv.

De aici și tendința – Pentru un manual al dragostei... Talentul, factorul creativ-inedit. – A reușit? – DA!; – Nu!? În ce măsură?

Estetica literară – *subiectul operei literare-subiectul calității* – 0,8%

Pentru că studiul de curs ***Didactica specialității și managementul calității*** - la nivel coraportal *MVPF* (*șase la șase*) se convertește în *didactică a artei devenirii*; parcurs hermeneutic-hermetic managerial: *educație-creație = cultură filologocentrică*. Or, un manual bun este acela care provoacă la manifestare de competențe, la competitivitate valorică în cheia obiective – finalități; cunoaștere-autocunoaștere; evoluare-autoevaluare; startizare a un nou început - provocare etapizată în fenomenal. Aceste convingeri au fost antrenate în formativ la nivelul

cursurilor de studiu universitar și preuniversitar acuprinse în numărul de ore ale planurilor de învățământ la catedră. **Pentru un manual al dragostei eterne** s-au pronunțat – 8,9%.

Normele apreciative/de evidență valorică a individului – valoarea formativă: om-consumator de valori, om-producător de valori, om-produs creator; Om-orizont al Marilor Virtuți, în viziune hermeneutică sunt:

- Setea de risc;
- Învingerea/depășirea fricii de risc în permanență constructivistă;
- Satisfacerea setei de comunicare/informare, cunoaștere, creare-resemnare;
- Coraportul unicului interpretativ: creator-creație, creație-creator, creativitate individuală - creativitate colectivă;
- Creatorul – proiecție a grupului/ a colectivității din care vine avansat la starea de vârf a complinirii.

2.3. Dreptul la replică

Dreptul la replică este al celor care s-au aflat îndelung pe poziționarea – **indecis-indeciși**, apoi surprinzător - decis/**deciși** în contextul testelor de inteligență realizate:

– **Motivul principal** – lucrarea mutuală a trăirii întregului proces formativ pe care l-am susținut/îl susținem mai mulți ani de studiu academic *licență-masterat*; ceea ce este caracteristic ultimelor două teorii contemporane ale creativității (din cele zece-recent): TSC-TGC; întregul proces trăire/activare a convertirii lor în TMSC și TMGC, vizavi de lucrarea/ guvernarea prin/în sine a ceea ce este spre *soluționarea problemei unității pierdute* – **Iubirea**. / D.M.

Provocările în fenomenal îi pun în situații de risc pe:

- cei *deciși*, cât și pe cei *indeciși* (aparent) în reputare/realizare de opinii;
- autorul operei de artă, receptorul, consumatorul de artă;
- managerul calității educației – subiect/obiect al acțiunii;
- cel ce continuu învață - se învață și învață pe alții;
- toți cei predispuși creativității- manifestării continui a sinelui prin iubire;
- toți acei care sunt inițiați în a înțelege că *prin mijloace murdare, scopuri mărețe nu poți atinge*. / V. C;
- Desigur, pe managerul educației, adică pe cel care din start a intuit că sub copertile valoroasei opere se ascunde figura dublicitară a mănuiitorului cheilor artei în întregime: maestru al cuvântului artistic-maestru al artei paideice. O minunată lucrare se socoate a fi aceea, care se centrează pe cunoaștere, pe interpretare valorică, pe cugetare artistică și filosofică – pe formare filologocentrică. Și, raportată la diverse situații de viață, trascende fără a prinde de veste într-un manual de învățătură în toată măiestria interpretativității sfârșitului care încununează... Or, opera de artă urmărește o finalitate formativă. / O.J.

În final optăm **pentru un manual al dragostei eterne** în capul mesei căruia să stea:

1. Cele două principii coșeriene: al *creativității* și al *alterității*.
2. *Legea Unității prin Iubire*.
3. Algoritmii lui Poincare: *logica demonstrează - intuiția creează*.
4. Pregătirea profesională de calitate „Planul de care trebuie să se conducă educația”, acel „toiag al păstoriei” ca unică lege de lansare în orizontul Marilor Virtuți.
5. Veridicitatea înțelepciunii lui Einstein: „Știința fără religie este șchioapă, religia fără știință este oarbă”;
6. Capacitatea de excelare în fenomenal – pe motivul transcenderii *TMSC în TMGC*.
7. PAG cu cele zece posibilități definitorii în continuă mișcare de sens.

MECA/METODOLOGIA EVIDENȚEI COMPLINIRILOR AXIOLOGICE

PAG – Principiul Axiologiei Globale – **principiu al integralizării valorilor în format coșerian**.

PFCF – Principiul Formării Culturii Filologocentrice/**PRF** – Principiul Responsabilității formative/creative.

Interrelația: **PAG** (cf. L. B.) – **PLS**/Principiul lăuntruului suveran (cf. M. Cimpoi) = **PDU**/principiu al demnității umane.

MRE – metoda reînțoarcerii la esență; 1. Principiul eternei reînțoarceri – L. Blaga, M. Eliade; 2. Principiile coșeriene: **al creativității** și **al alterității**.

MAE – metoda analizei emfatică.

MAS-metoda analizei structuraliste. Structuralismul lingvistic: Fernando de Saussure = școala de la Praga.

Max. – metoda axiomatică – în viziune global axiologică.

MEF – metoda excelării în fenomenal.

Autonomia și Absolutul – criterii ale evidenței valorice.

Funcții comunicative:

1. La nivel de **text**:cognitivă, energetică, reglativă. 2. **intertext**-speculativă, normativă, metafizică. 3. **individ-socium**/ colectivitate: a) – ierarhică. b) – reciprocă.

La nivel de **TMVPPF**(Anexa2) se fundamentează perspectiva sintetizărilor conceptuale ale Terezei Amabile în permanență freudiană (sine-eu-supraeu), care, în interpretările filologocentrice ale noastre, assemblează unitatea interactivă/ interacțională a binomului teoriilor artei

interpretative cu pricina: *Şase teorii ale artei paideice – Şase teorii ale artei cuvântului* în tripartiție vehiculatorie: *educație-cultură/creație-cercetare* în evidență integrativ tranzitivă – stil creativ specific – fapt prin care capătă contur transcenderea *Teoriei și Metodologiei Speciale în Teorie și Metodologie Generală a Creativității*. (<https://independent.academia.edu/BotezatuLiuba>)

Referințe bibliografice:

1. БАХТИН, М.М., *Проблема текста в лингвистике, филологии и других гуманитарных науках. Опыт философского анализа*, М.: Искусство, 1979.
2. BOTEZATU, Liuba. *Creativitatea în formarea culturii filologice.*, Tipogr. „Garomont Studio” – 238 p. Comrat, 2018.
3. BOTEZATU, Liuba. Fenomenul Mihai Cimpoi în cultura lumii, în *Filologia Modernă: realizări și perspective în context european (ediția a IX-a)*. Academia de Științe a Moldovei. Institutul de Filologie. (ISBN 978-9975-4371-4-1) Colocviu cu participare internațională. Chișinău, 2015, p. 10. Institutul de Filologie al AȘM.
4. BOTEZATU, Liuba. *Principiul Axiologiei Globale. Transcenderea Teoriei și Metodologiei Speciale a Creativității în Teorie și Metodologie Generală a Creativității*. [online]. Disponibil: <https://independent.academia.edu/BotezatuLiuba>
5. BUTUC, Petru. *Studii de gramatică și istorie a limbii române literare*. Chișinău, 2012.
6. COȘERIU, Eugeniu. *Linguistique historique et histoire des langues*, în „*Communication & Cognition*”, 1992, vol. 25, nr. 2-3, p. 191-198.
7. CIOBANU, Anatol. *Sintaxa și Semantica*, Chișinău: Știința, 1987.
8. ФИЛИН, Ф.П., *Очерки по теории языкознания*, 1982, с. 65.
9. FREUD, S. *Introducere în psihanaliză*, București, Ed. Didactică și Pedagogică 1992, p. 43.
10. LANDAU, Erica. *Psihologia creativității*, p. 22-23. Ed. București 1979.
11. MELNIC, Timofei. *Semnificația social-estetică a literaturii*. Ed. Lumina, Chișinău 1980, p. 47.
12. PETRU, Ioan, *Educație și Creație...* București, 1995, p. 153-154.
13. PÂSLARU, VI. *Introducere în teoria educației literar-artistice*, p. 50, Ed. Sigma, 2013.
14. PÂSLARU, VI. *Gândind gândirea, gândescu-mi firea*. Editura Universității „Aurel Vlaicu”, 2018.
15. PLĂMĂDEALĂ, I. *Operă și text în teoria literară modernă*, Chișinău, 2009.
16. SCHLEIERMACHER, F.D.E. *Hermeneutica.*, Polirom, 2001.